

Baltic Sea Food

“Cenu noteikšanas, izmaksu un likviditātes modelis - Ražotājs” tabulas lietojuma skaidrojums

Darba grāmata ir domāta tam, lai ražotājs spētu noteikt savas produkcijas ražošanas izmaksas, potenciālo peļņu, varētu saplānot gan izmaksas, gan ieņēmumus un attiecīgi korigēt preces cenu vai ražošanas izmaksas, lai sasniegtu sev vēlamu peļņas apmēru vai neciestu zaudējumus.

Svarīgi! Visā darba grāmatā ir aizpildāmas tikai šūnas, kas iekrāsotas zilā krāsā. Pārējās šūnas aizpildās automātiski ar formulu palīdzību.

Darba grāmatas aizpildīšana būtu jāsāk ar lapām **Produkts 1, Produkts 2** utt.

[Darba lapas Produkts 1, Produkts 2](#) utt.

Katra no šīm darba lapām ir paredzētas tam, lai uzskaitītu katra atsevišķa produkta ražošanas izmaksas un paredzētu iespējamo pārdošanas cenu pie dažādiem scenārijiem. Darba lapas nosaukumu drīkst mainīt uz produkta nosaukumu, lai vieglāk orientētos darba grāmatā, taču tas nav obligāti. Lai būtu vieglāk aizpildīt atsevišķu produktu izmaksu lapas, darba grāmatā ir pieejama lapa **Produkta piemērs**, kurā piemēram ir aizpildīta darba lapa par siera ražošanu.

A kolonnas 3. šūnā ierakstām produkta nosaukumu (siers, maize u.tml.). Šeit vēlams izmantot tādus nosaukumus, kas ir ērtāki pašam ražotājam, lai atšķirtu ražotos produktus.

L kolonnas 3. šūnā jānorāda preces vienību daudzums vienā ražošanas partijā. Uzskaitot izmaksas, tās ir jānorāda par visas partijas saražošanu. Lai turpmākie aprēķini būtu precīzāki, būtu ieteicams norādīt saražotās produkcijas daudzumu 1 gada laikā. Šāds plānošanas princips jālieto, aizpildot datus par visiem citiem produktiem. Ja lietotājs ir izlēmis lietot citu uzskaites periodu, tad arī visā pārējā darba grāmatā jāņem vērā šis laika periods un pozīcijas jāaizpilda par norādīto periodu.

Izmaksu tabulas **A kolonnā** norāda ražošanas izmaksu pozīcijas nosaukumu (materiāls, darbaspēks utt.)

Kolonnās no B līdz D norāda plānotās ražošanas izmaksas preču partijas saražošanai. **Kolonnās no E līdz G** norāda korigētās izmaksas, kas fiksētas pēc faktiskās ražošanas, pārskatot izmaksu pozīcijas un mainot plānoto izejvielu cenu vai citu iemeslu dēļ. **Kolonnās no H līdz J** parādās pozīcijas cenas, daudzuma un izmaksu pozīcijas kopējā starpība. Šo kolonnu var izmantot, lai novērtētu, kādas būs izmaiņas, ja vienas izejvielas vietā tiks izmantota cita, mainīts izejvielu

daudzums utt. Lai neaizmirstu, kas ir starpības iemesls, to var piefiksēt **kolonnā K** un šos pierakstus izmantot, plānojot nākamo ražošanas periodu.

Rindās no 5. līdz 14. ievada materiālu izmaksas – izejvielas, iepakojums utt.

Rindās no 16. līdz 24. norāda ražošanas operāciju izmaksas, ieskaitot darbaspēka izmaksas (izejvielas sagatavošana, apstrāde utt.). **25. rindā** norāda ražošanas darbaspēka izmaksas, kas nav iekļautas iepriekšminētajās sadaļās.

Rindās no 27. līdz 35. norāda citas izmaksas, kas radušās ražošanas procesā.

37. rindā ir redzamas partijas ražošanas izmaksas kopā. **L kolonnā** ir redzamas izmaksas kopā uz vienu partijas vienību.

Sākot ar **42. rindu**, ir pieejamas papildu tabulas pārdošanas cenas noteikšanai. **No 42. līdz 47. rindai** ir pieejama tabula, kurā ražotājs var norādīt savu vēlamu uzcenojumu no ražošanas izmaksām. **47. rindā** parādās rezultāts, par kādu būtu jārealizē saražotās produkcijas partija, lai gūtu uzcenojumu, kas norādīts (norāda lietotājs) **šūnā B44** norādīto uzcenojumu.

No 49. līdz 55. rindai ir pieejama palīgtabula, lai no vēlamās (reālistiskās) pārdošanas cenas noteiktu peļņu (**šūna E54**) vai peļņas procents (**šūna B55**) no partijas realizēšanas.

Nākamās divas palīgtabulas ir identiskas iepriekš aprakstītajām, taču aprēķins tiek veikts uz vienu preces vienību (nevis partiju, ka tas ir pirmajās divās tabulās).

Nākamā lapa, kas būtu jāaizpilda, ir **Izmaksu budžets** vai **Pārdošanas budžets** (gan vienā, gan otrā ir formulas, kas saņem datus no otras).

Izmaksu plāns un peļņa uz darbinieku

Darba lapā **Izmaksu budžets** norāda uzņēmuma izmaksas, kas nav tieši attiecināmas uz produktu ražošanu un peļņu uz nostrādātajām cilvēkstundām.

Rindās no 3. līdz 16. lietotājs norāda netiešās izmaksas par periodu. Daļa datu ienāk no jau aizpildītajām produktu lapām. **17. rindā** automātiski aprēķinās uzņēmuma operatīvās izmaksas.

Rindās no 21. līdz 31. ir pieejama tabula, kurā parādīta vidējā stundas likme uzņēmumā, ieņēmumi un peļņa uz nostrādāto cilvēkstundu. **Šūnā B22** ir jānorāda nostrādātās cilvēkstundas, kas nav tieši attiecināmas uz ražošanu. **Šūnā B23** parādās kopā nostrādātās cilvēkstundas gadā, **šūnā B25** vidējā darba stundas likme uzņēmumā, **šūnā B27** – ieņēmumi uz nostrādāto cilvēkstundu un **B29** – peļņa uz vienu nostrādāto cilvēkstundu.

Vidējā darba stundas likme uzņēmumā ļauj salīdzināt darba samaksu uzņēmumā ar cietiem līdzīgiem uzņēmumiem un nozari. Ieņēmumi uz nostrādāto stundu parāda darbaspēka efektivitāti, jeb cik naudas ienes katra nostrādātā stunda uzņēmumā. Peļņa uz nostrādāto darba stundu apzīmē to, cik lielu peļņu uzņēmuma īpašniekam rada katra nostrādātā darba stunda.

Izmaksu plāns un peļņa uz darbinieku

Darba lapā **Izmaksu budžets** norāda uzņēmuma izmaksas, kas nav tieši attiecināmas uz produktu ražošanu un peļņu uz nostrādātajām cilvēkstundām.

Rindās no 3. līdz 16. lietotājs norāda netiešās izmaksas par periodu. Daļa datu ienāk no jau aizpildītajām produktu lapām. **17. rindā** automātiski aprēķinās uzņēmuma operatīvās izmaksas.

Rindās no 21. līdz 31. ir pieejama tabula izmaksu, ieņēmumu un peļņas aprēķinam uz nostrādāto cilvēkstundu. **Šūnā B22** ir jānorāda nostrādātās cilvēkstundas, kas nav tieši attiecināmas uz ražošanu. **Šūnā B23** parādās kopā nostrādātās cilvēkstundas gadā, **šūnā B25** vidējās izmaksas uz vienu nostrādāto cilvēkstundu, **šūnā B27** – ieņēmumi uz nostrādāto cilvēkstundu un **B29** – peļņa uz vienu nostrādāto cilvēkstundu.

Likviditātes plāns

Šī lapa ir paredzēta tam, lai lietotājs varētu kontrolēt savu naudas atlikumu un nepieļaut situāciju, kad naudas atlikums kasē un bankā ir negatīvs. Ja tāda situācija iestājas, uzskatāms, ka uzņēmums nav maksāspējīgs. Šis pārskats ir sadalīts pa gada mēnešiem. Pārskats ir īpaši aktuāls tiem, kuru uzņēmējdarbībai ir sezonāls raksturs un lai plānotās izmaksas katrā mēnesī nepārsniedz plānoto ieņēmumu un naudas atlikuma summu.

A kolonnā ir norādīta ieņēmumu vai izmaksu pozīcija, **B kolonnā** datu avots, no kurienes ienāk dati un **C kolonnā** dati gada griezumā. **Kolonnās no D līdz O un rindās no 4. līdz 24.** lietotājam ir jāsadala ieņēmumi un izmaksas pa mēnešiem. **Kolonnā P** tiek norādīta kopsumma un **kolonnā Q** parādās starpība starp lietotāja ievadīto un datiem, kas ienāk no citām darba lapām. Šī kontroles kolonna ir jāizmanto, lai veiktu korekcijas plānā.

Šūnā D26 lietotājs ievada naudas atlikumu uz gada pirmo janvāri. No ieņēmumu un izmaksu uzskaitījuma veidojas naudas līdzekļu izmaiņas (**27. rindā**) un **28. rindā** ir redzams naudas atlikums mēneša beigās. Kā jau minēts iepriekš, naudas atlikums nedrīkst būt negatīvs.

Kapitāla un investīciju plāns

Lapā **Kapitāla plāns** ir iespējams ieplānot uzņēmuma veiktās investīcijas un

B kolonnās šūnās 21.-24., 27.-30., 33.-36. ir iespējams norādīt plānotās investīcijas plānošanas gadā, sadalot tās pēc veidiem – jaunu pamatlīdzekļu iegāde ar mērķi aizvietot esošos vai paplašināt ražošanu, vai cita veida investīcijas.

Šūnās B4 un B5 jānorāda iepriekšējā gada tīrā peļņa un uzkrātā amortizācija.

Šūnās B12 un B13 jānorāda plānotie ilgtermiņa aizņēmumi (lai finansētu investīcijas) un citi kapitāla palielinājumi (īpašnieka ieguldījumi u.c.). Rezultātā **šūnā B15** tiek iegūts plānotais operatīvais kapitāls, kas ir uzņēmuma darbības nodrošināšanai pieejamie finanšu resursi.

Operatīvais plāns/ Peļņas un zaudējumu aprēķins

Lapā **Operatīvā budžeta pārskats** saplūst visās pārējās lapās ievadītie dati un **šūnā B37** tiek aprēķināta plānotā peļņa gadā, ja piepildās viss plānotais. Īsā vidējā termiņā uzņēmumam var būt arī negatīva peļņa (darbības pirmsākumos, ražošanas izmaiņu gadījumā u.tml.), taču tas nevar ilgt ilgu laiku, jo uzņēmuma rezerves var beigties, var parādīties nepieciešamība pēc papildus aizņēmumiem u.tml.

Izmaksu specifikācija

Šajā lapā ir pieejami īsi skaidrojumi failā atrodamajiem izmaksu posteņiem.

Cenu lapa

Lapā **Cenu lapa** lietotājs var ievadīt dažādu resursu, t.sk., darbinieku un materiālu cenu (stundas likmi) lietošanai citās darba grāmatas sadaļās. Ja lietotājs lieto šo lapu, būtu ieteicams ievietot šīs vērtības darba lapās ar formulas palīdzību (piemēram, ='**Cenu lapa**!'A4). Produktu lapā var ievietot ar formulas palīdzību gan resursa nosaukumu, gan cenu par vienību. Ja vērtība no cenu lapas tiks paņemta ar formulas palīdzību, tad, mainot resursa cenu cenu lapā, tā mainīsies arī visās pārējās lapās, kurās tā ir ievietota. Tāpat, kopējot darba grāmatu, plānojot nākamo gadu, var tikai izmainīt resursa izmaksu cenu lapā.

Tabulas lietojuma skaidrojums ir sagatavots projekta "B2B izplatīšanas modelis, lai atbalstītu vietējos pārtikas ražotājus Baltijas jūras reģiona lauku teritorijās" ietvaros no Interreg Baltic Sea Region programmas.

Augstākminētā informācija atspoguļo autora viedokli. Programmas vadošā iestāde neatbild par tajā ietvertās informācijas iespējamo izmantošanu.